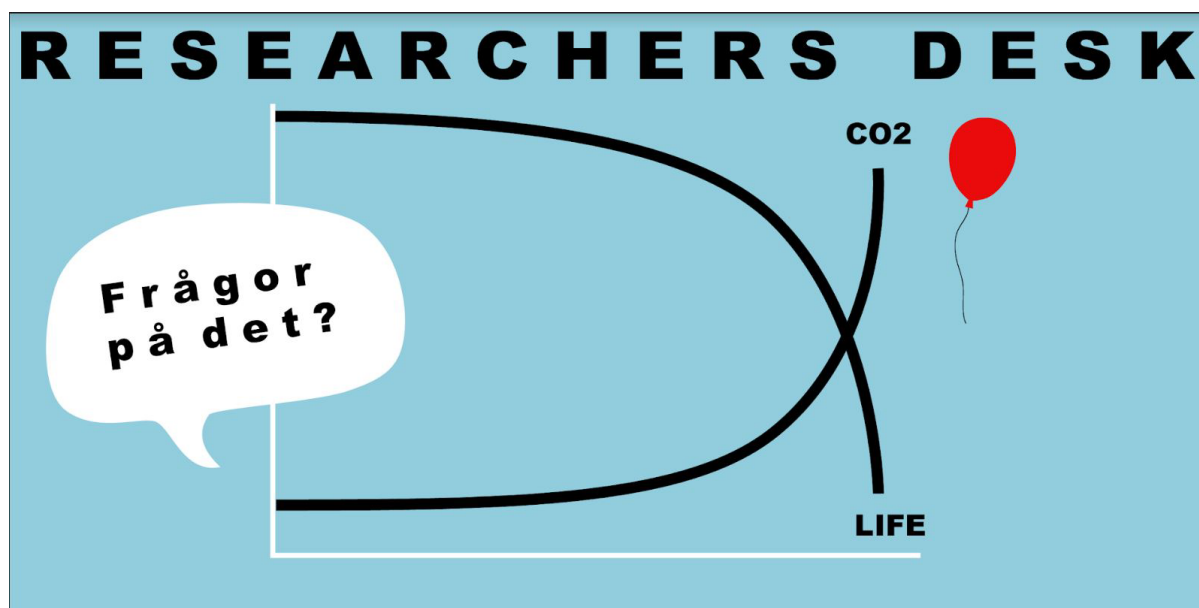

Oberoende granskning av 7 riksdagspartiers mål för LULUCF-sektorn 5 juli 2022

LULUCF-sektorn

Författare:

Erik Pihl, Dr., Sakkunnig Energi på Naturskyddsföreningen, medlem Researchers' Desk

Granskad av:

Åsa Kasimir, docent i naturgeografi vid Göteborgs Universitet, medlem Researchers' Desk

Peter Roberntz, Dr., Senior Rådgivare Skog på WWF

Inledning: upptag i skog och mark

Jordens ekosystem kan reagera på ökande halter av koldioxid genom att öka sitt upptag, bland annat via effektivare fotosyntes när förutsättningarna finns avseende vatten- och näringstillgång. De naturliga "sänkor" tar upp 54% av den koldioxid som släpps ut av människor, haven tar 23% och ekosystem på land tar upp 31%¹. Det är gigantiska ekosystemtjänster och utan dem hade jordens medeltemperatur redan varit betydligt högre. Klimatscenarier där jordens temperatur stabiliseras bygger på att ekosystemen fortsatt kan fungera som sänkor. De länder som har mycket skog eller gräsmarker har ett speciellt ansvar att förvalta dessa för att bibehålla livskraftiga ekosystem som kan ta upp kol i många sekel framöver.

Kol cirkulerar dock relativt snabbt mellan ekosystemen och atmosfären (tidsperspektiv på hundratal år) i förhållande till geologiska cykler där fossilt kol lagras undan i miljoner år. Därför redovisas fossila utsläpp och kolbalansen i skog och mark separat i FNs system, de senare i LULUCF-sektorn (Land Use, Land Use Change and Forestry). Upptag i LULUCF-sektorn är väldigt viktiga men ska inte användas för att "kompensera" för fossila utsläpp. Detta för att möjligheten att nå klimatmålet kräver ambitiösa åtgärder inom den fossila sektorn, samt för att lagring av kol i skog och mark är mindre långvarig och säker än när kol är lagrat i fossila reserver.

LULUCF-sektorn i Sverige beräknades bidra med ett nettoupptag på 39,8 miljoner ton (Mton) koldioxidekvivalenter under 2020¹. Sedan 1990 har den varierat mellan -32 och -43,5 Mton. Skogen är den största faktorn i Sveriges LULUCF-sektor och den har gradvis ökat sitt upptag av koldioxid i Sverige. Sedan 2018 har dock tillväxten minskat på grund av höga avverkningsnivåer i kombination med ökade skogsskador p.g.a. torka och insektsangrepp. Under 2020 tog den brutto upp 162 Mton CO₂. Avverkningar inom skogsbruket var den främsta anledningen till utsläpp från sektorn, genom avverkning av 93 miljoner skogskubikmeter.

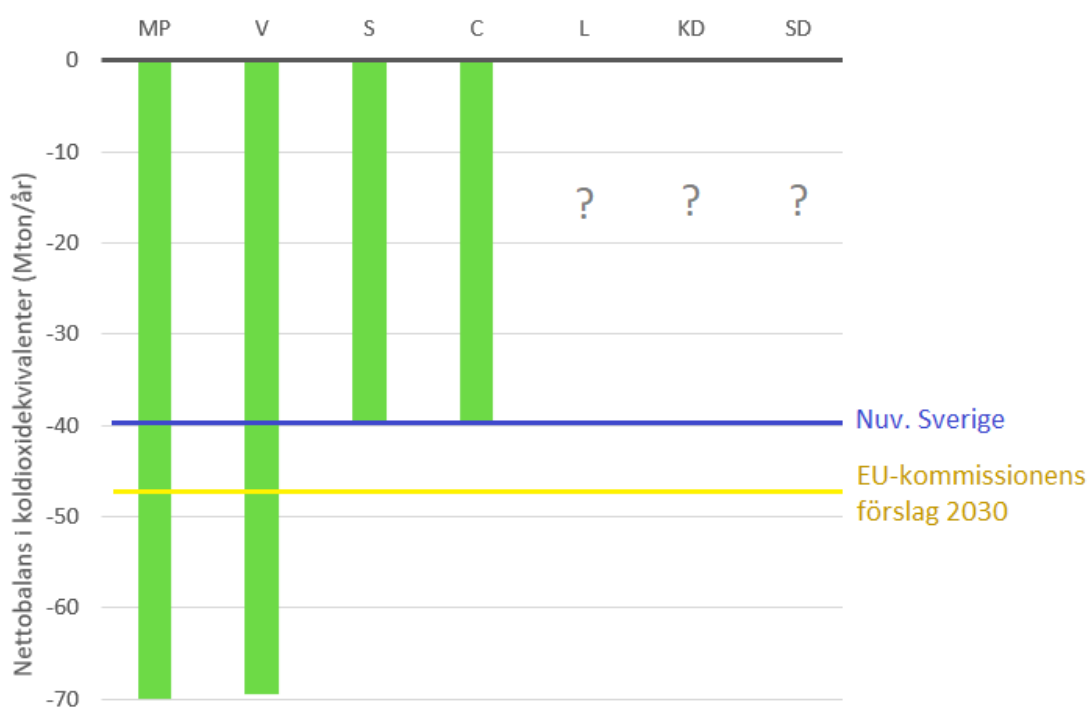
I ett förslag om reviderad EU-förordning som en del av EUs Fit-for-55 paket så föreslår EU kommissionen att Sverige till 2030 bör ha ett årligt upptag i LULUCF-sektorn på 47,3 Mton³. I 2020 års redovisning till UNFCCC var nettot i 2016-2018 43,3 Mton/år vilket EU-kommissionen utgått ifrån och höjt med 4 Mton/år. För samma period i 2022 års redovisning var nettot dock i medel bara ca 36,5 Mton/år pga ny beräkningsmetod. Vi har frågat partierna om de står bakom EUs mål (47,3 Mton/år) eller vill att Sverige ska ha ett annat mål. Som alternativ har de givits nivån 40 Mton/år vilket stämmer ungefär både för 2020 (39,8 Mton/år) samt medelvärdet för 2010-2020 (39,6 Mton/år)⁴. Det ska dock noteras att det nuvarande betinget för Sverige är nettoupptag på 34,1 Mton/år. EUs förslag har ändrats sedan enkäten besvarades av partierna, se diskussionsdelen.

Förutom att påverka klimatet så påverkas även skogar och jordbruk i sig av klimatförändringarna. Hittills har den påverkan varit övervägande positiv sett till exempelvis skogars tillväxt. Boreala skogar har gynnats av högre temperaturer. Tillväxten av träden ovan mark har troligen gynnats av ett aktivt skogsbruk men det har påverkat den biologiska mångfalden negativt. De positiva effekterna på tillväxt kommer sannolikt avta. Med ökade stormar, torka, bränder och angrepp av skadeinsekter som klimatförändringar för med sig minskar tillväxten. Och det finns starka indikationer på att så redan sker⁵.

Partiernas mål

Två partier, MP och V, vill se en kraftig ökning av nettoupptaget i skog och mark, LULUCF, från dagens 40 Mton/år till omkring 70 Mton/år. Det är en starkare ambition än EU kommissionens förslag på mål för Sverige om 47,3 Mton/år och innebär ett upptag av koldioxid som motsvarar de sammanlagda utsläppen från Sveriges transporter och industri. Två partier, C och S, vill att nettoutsläppen ligger kvar på samma nivå som idag, knappt 40 Mton/år, vilket alltså skulle gå emot EU-kommissionens förslag till mål för Sverige. De övriga partier som svarat anger inga mål.

Partiernas mål för skog&jordbruk (LULUCF sektorn)

Figur 1. Partiernas kvantifierade mål för skog och markanvändning (LULUCF) jämfört med nuvarande (2020) nivå för sektorn samt EU-kommissionens förslag för Sveriges beting till 2030. Eftersom sektorn har ett netto upptag av koldioxid så visas målen som staplar som går nedåt, där en mer negativ stapel innebär ett mer ambitiöst mål. S och C vill bibehålla Sveriges nuvarande nettoupptag i skog och mark. Endast MP och V har ett mål som är större än EUs förslag, nästan en fördubbling mot nuvarande upptag. L, KD och SD har givit svar som inte kan tolkas som tydliga, kvantifierbara mål.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet

Miljöpartiet (MP) och Vänsterpartiet (V), har de mest ambitiösa målen för LULUCF-sektorn. Förutom att stå bakom EUs förslag till mål om 47,3 Mton/år nettoupptag till 2030 så vill båda partierna gå längre. MP vill se ett nettoupptag på precis 70 Mton till 2030. V vill att Sveriges mål bör vara att till 2030 fördubbla upptaget i förhållande till 2017 års nivåer, vilket innebär ett nettoupptag på ca 69,5 Mton/år.

Socialdemokraterna och Centerpartiet

Socialdemokraterna (S) och Centerpartiet (C) vill båda ha kvar Sveriges nuvarande nivåer för LULUCF, 40 Mton/år, vilket alltså är i strid med EU-kommissionens förslag till nya mål. Partierna vill inte skydda mer skog eller minska avverkningsvolymen. C hänvisar till substitutionseffekten av skogsbrukets varor, dvs klimateffekten av att ersätta fossila varor med träbaserade.

Sverigedemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna

Varken Sverigedemokraterna, Liberalerna, eller Kristdemokraterna vill ange något konkret mål för LULUCF. SD menar att dagens nivå är tack vare aktivt brukande och KD hänvisar till att skogsprodukter behövs för att ersätta fossila i byggnader. SD vill inte att EU ska reglera Sveriges kolsänka. Medan Liberalerna inte anger en nivå för kolsänka så tar de inte heller avstånd från ökat upptag utan skriver om politiska förslag för att öka ytorna skyddad skog (med främsta syfte att stärka den biologiska mångfalden) och minskade utsläpp genom återvätning av våtmarker.

Diskussion

Frågan om skog och mark är något som delar partierna och inte alltid är entydigt över blockgränser. Två partier (MP och V) vill se kraftiga ökning och nästan dubbla upptaget i skog och mark medan de övriga antingen inte har några mål (KD, SD, L) eller vill se att nivåerna är oförändrade (S, C). L kvantifierar inte mål men diskuterar i sitt svar politiska lösningar som ger möjlighet till en ökad kolsänka. SD, KD och C diskuterar aktivt brukande och skogsprodukters substitutionseffekt som motivation för att inte skärpa målen för LULUCF-sektorn. Moderaterna har inte velat svara på enkäten.

Sedan frågan ställdes till partierna så har det politiska läget förändrats. EU-ordförandeskapet har accepterat den nivå för hela EU som kommissionen föreslog, 310 Mton/år, men har ändrat hur de nationella målen ska formuleras. Istället för en ökning av Sveriges årliga upptag i LULUCF-sektorn på drygt 7 Mton (jämfört med 2020 års upptag) enligt kommissionens förslag skulle ändringarna bara innebära en ökning på i medeltal 4 Mton till 2030 jämfört med perioden 2016-2018⁶. Sveriges sänka ska i medeltal under perioden 2026-2030 följa en linjär bana från sänkans storlek under referensperioden 2021-2023 till målet för 2030, vilket blir 40,5 Mton/år. Detta har Riksdagens EU-nämnd ställt sig positiv till⁷. Nämnden har dock föreslagit att målet ska kunna nås genom flexibiliteter, att överskott på utsläppskvoter inom ESR (EUs bördesfördelning) ska kunna tillgodoräknas i LULUCF-budgeten.

I praktiken skulle detta innebära att ambitionen för LULUCF-sektorn inte höjs nämnvärt utan ligger kvar kring det medelvärde som det hållit de senaste 10 åren. Det är också i linje med enkätfrågans alternativ om 40 Mton/år. Ambitionen för LULUCF kan rent av sänkas genom att använda ESR överskott. Hur de nationella målen formuleras är ännu inte beslutat på EU-nivå utan kommer förhandlas vidare under 2022. Då protokoll från EU-nämndens möte inte är tillgängliga då detta skrivs så vet vi inte vilka partier som står bakom den nyligen formulerade ståndpunkten för svensk del.

Referenser

1. Global Carbon Project, 2020, *Global Carbon Budget*, <http://cms2018a.globalcarbonatlas.org/en/content/global-carbon-budget>
2. UNFCCC, 2022, Sweden. 2022 National Inventory Report (NIR), <https://unfccc.int/documents/461776>
3. Riksdagen, 2021, *Reviderad LULUCF-förordning - Fakta-pm om EU-förslag 2020/21:FPM138 : COM (2021) 554*, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/reviderad-lulucf-forordning_H806FPM138
4. Naturvårdsverket, 2022, *Fördjupad analys av delar av förslag på ny LULUCF-förordning - Delredovisning av Naturvårdsverkets regeringsuppdrag, NV-00052-20*, <https://www.naturvardsverket.se/contentassets/f1821fc959934673bbc1f2578f9f2325/skrivelse-fordjupad-lulucf-11-feb-till-rk.pdf>
5. Pongratz, J. m fl, 2021, *State and future of boreal forest natural climate solutions*, UNFCCC RD13, <https://unfccc.int/sites/default/files/resource/RD13%20Poster%20Day%20%20JPongratz.pdf>
6. Miljödepartementet, 2022, *Kommenterad dagordning inför miljørådet 28 juni*, <https://www.regeringen.se/kommenterade-dagordningar/2022/06/kommenterad-dagordning-infor-miljoradet-den-28-juni/>

7. Riksdagen, 2022, Miljö, Kommenterad dagordning - Bilaga till dokument från EU-nämnden 2021/22:4E6C35, <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/bilaga-till-dokument-fran-eu-namnden/H90N4E6C35> (åtkomst 2022-06-29)

Bilaga: Enkätfråga

I enkäten till partierna har följande fråga ställts om målet för LULUCF:

2. Mål för utsläpp från markanvändning (kvantitativ, ska beräknas)
Sveriges markanvändning (LULUCF) innebär för närvarande (2020) ett nettoupptag av växthusgaser på knappt 40 miljoner ton CO₂e. För att öka kolinlagringen från skogen så önskar EU att Sverige ska ha en nettoinbindning på 47,3 miljoner ton CO₂e årligen till 2030. Vill ert parti att Sverige ska leva upp till detta mål?

- a. Ja vi vill leva upp till EUs önskemål om 47,3 Mton CO₂e/år till 2030
- b. Vi vill att Sverige ska ligga kvar på nuvarande nivå, ca 40 Mton CO₂e/år till 2030
- c. Vi har inget mål för markanvändning
- d. Vet ej
- e. Annat: ...(max 200 tecken inkl blanksteg)